

Gymnázium Přírodní škola, o. p. s.

Průzkum informovanosti dětí pátých a devátých tříd ohledně trestního (a rodinného) práva.

Matěj Horák

Vedoucí práce: PhDr. Jaroslav Najbert

Odborný konzultant: Mgr. et Mgr. Eva Prošková

Obsah

Úvod:.....	4
Cíle:.....	5
Postup práce:.....	6
Přípravná fáze.....	6
Sběr dat.....	6
Vyhodnocení.....	7
Dotazník:.....	8
Tvorba dotazníku:.....	8
Teorie použitého práva:.....	8
Otázka č. 1.....	8
Otázka č. 2.....	9
Otázka č. 3.....	9
Otázka č. 4.....	9
Otázka č. 5.....	9
Otázka č. 6.....	9
Otázka č. 7.....	10
Otázka č. 8.....	10
Otázka č. 9.....	10
Otázka č. 10.....	10
Otázka č. 11.....	10
Otázka č. 12.....	11
Otázka č. 13.....	11
Otázka č. 14.....	11
Otázka č. 15.....	11
Otázka č. 16.....	12
Otázka č. 17.....	12
Otázka č. 18.....	12
Výsledky:.....	13
Celková procentuální úspěšnost.....	13
Výsledky devátých tříd.....	13
Výsledky pátých tříd.....	15
Porovnání pátých a devátých tříd.....	18
Porovnání úspěšnosti v jednotlivých otázkách.....	18
Porovnání úspěšnosti v celém dotazníku.....	18
Závěry:.....	19
Zdroje:.....	20
Seznam literatury:.....	20

Poděkování:

Mgr. et Mgr. Evě Proškové za odborné vedení a pomoc při tvorbě práce

Mgr. Slávce Simonové za poskytnutí materiálů

Mgr. Bc. Haně Nytrové za umožnění realizace průzkumu na ZŠ Fryčovické

Mgr. Františku Radovi za umožnění realizace průzkumu na ZŠ Strossmayerovo náměstí

Mgr. Martinu Provazníkovi za pomoc při realizaci průzkumu na ZŠ Strossmayerovo náměstí

PhDr. Jaroslavu Najbertovi za vedení mé práce

Úvod:

Věděli jste, že za to, že se zapojíte do rvačky v hospodě můžete jít do vězení i kdybyste vy osobně nikomu nic neudělali? Já osobně jsem o tom před začátkem psaní této práce nevěděl. Nevěděl jsem ani, že to, kdy mohu začít pracovat, nebo chodit na brigádu, není ovlivněno pouze věkem, ale i tím, v jaké fázi studia se právě nacházím.

Myslím si, že ani spousta dospělých lidí nezná zákony tak, aby věděli co se smí, za co mohou být potrestáni, nebo jak by se podle zákona měli zachovat v poměrně běžných situacích, které je mohou v jejich každodenním životě potkat.

Myslím si, že nevědomost nás všech pramení z našeho dětství. V normální škole se toho člověk moc o právech nedozví. Samozřejmě se mu řekne třeba jak funguje vláda, kolik je kde komor a podobné věci, ale nikdo vám neřekne, co se vám ve čtrnácti letech stane, když omylem zničíte sousedovo auto.

Proto jsem se rozhodl, že udělám tento průzkum a zkusím se dovědět, jak jsou na tom s vědomostmi v oblasti práva děti v základních školách v Praze.

Cíle:

Hlavním cílem této práce je zjistit, jak jsou děti na základních školách v Praze informovány nejen o svých stávajících právech a povinnostech, ale i o těch povinnostech a právech, které budou v průběhu svého života teprve získávat. K tomu jsem si vybral dvě pražské školy, a to ZŠ Fryčovicickou v Letňanech a ZŠ Strossmayerovo náměstí v Holešovicích.

Dále bych chtěl zjistit, zda se znalosti dětí mění s přibývajícím věkem. Pro uskutečnění tohoto cíle jsem se rozhodl pracovat s žáky pátých a devátých tříd, u kterých doufám, že se mi podaří najít nějaký vědomostní kontrast.

Postup práce:

Tato práce by se dala rozdělit do tří částí. Přípravná fáze, sběr dat a vyhodnocení.

Přípravná fáze

První věc kterou člověk musí udělat když chce začít dělat takovouto práci je ujasnit si, na co se děti chce ptát. Právní systém ČR určitě není nejsložitější, ale i tak musí zahrnovat všechno možné od trestů, přes pracovní poměry a v neposlední řadě třeba i to, co je to smlouva.

Je spousta metod, kterými bych tento průzkum mohl udělat, ale metoda dotazníkového průzkumu na školách mi přišla jako nejschůdnější a pro odbornou náročnost této práce dostačující. Dotazník jsem se rozhodl vytvořit ve formě tzv. kroužkovacího dotazníku, ve kterém jsou na danou otázku připraveny dvě až tři odpovědi, ze kterých si děti mají dle svého uvážení vybrat tu správnou .

Jak už jsem zmínil dříve, zákon je dlouhý a složitý a nikdo nemůže po dětech chtít, aby ho znaly celý. Z tohoto důvodu jsem se po konzultaci s Evou Proškovou rozhodl soustředit se při tvorbě dotazníku hlavně na pracovní a rodinné právo a na trestní právo hmotné.

Před tím než, jsem mohl začít tvořit dotazník, jsem sám musel získat přehled v těchto částech zákona. K tomu jsem použil právní literaturu (viz. Seznam literatury), kterou mi doporučila má odborná konzultantka.

Po prostudování literatury bylo mým úkolem sestavit dotazník (více k sestavení dotazníku najdete v kapitole Tvorba dotazníku.)

Sběr dat

Sestavený dotazník jsem musel donést do škol, se kterými jsem se předem domluvil na spolupráci.

Konkrétně jsem dotazník rozdál na dvou školách, a to na ZŠ Strossmayerovo náměstí v Praze 7 - Holešovicích a ZŠ Fryčovická v Praze - 9.

Na těchto školách jsem musel děti seznámit s prací, kterou dělám, a pokusit se je motivovat k poctivému vyplnění dotazníku¹.

1 Tento typ dotazníku svádí k nepoctivému vyplňování a typování odpovědí.

Vyhodnocení

Následně jsem musel nasbíraná data vyhodnotit. K tomu jsem si zvolil program LibreOffice Calc což je obdoba programu Microsoft Excel. Do tohoto programu jsem v první řadě musel data vložit. Vzhledem k tomu, že dotazníky děti vyplňovaly v ruce a ne v elektronické podobě, musel jsem je do elektronické formy dostat.

Vytvořil jsem si jednoduchou tabulku pro jednotlivé třídy, do které jsem posléze přepsal odpovědi dětí dané třídy.

Jak už jsem zmínil dříve, chtěl jsem se dozvědět, jak věk respondentů ovlivňuje jejich znalosti v tématu. Dalším krokem práce bylo tedy vytvořit porovnání mezi třídami. Proto jsem si zjistil, jak byly jednotlivé ročníky úspěšné v odpovědích na jednotlivé otázky², tyto hodnoty posléze sečetl a výsledné číslo vydělil počtem otázek. Tím jsem zjistil, kolik procent odpovědí všech dětí z celého ročníku bylo správných. Tyto údaje jsem mezi sebou dále porovnával.

Jako první jsem mezi sebou porovnal úspěšnost ročníků v jednotlivých otázkách. Poté jsem porovnal i celkovou úspěšnost ročníků v dotazníku.

Chtěl jsem zjistit i jak byly úspěšné všechny děti dohromady. Pro zjištění těchto údajů jsem postupoval stejně jako při porovnávání tříd, až na to, že jsem počítal procentuální úspěšnost všech studentů dohromady a ne jen studentů jednoho ročníku.

² Spočítal jsem si počet správných odpovědí (X), vydělil ho celkovým počtem studentů daného ročníku, kteří dotazník vyplnili (Y) a to celé vynásobil stem. $X/Y*100$

Dotazník:

Tvorba dotazníku:

Abych mohl začít vytvářet dotazník musel jsem se v první řadě dozvědět něco více o tématech, na které bude tento dotazník zaměřený. Tato témata jsou široká. Kdybych je měl zpracovat podrobně, tak by byl dotazník dlouhý nejméně deset stran a děti by neměly trpělivost na jeho vyplnění. Buďto by mi ho vracely poloprázdný, nebo by jenom rychle kroužkovaly nějaké odpovědi, a má práce by pak neměla žádnou výpovědní hodnotu.

Protože jsem nechtěl zabíhat do přílišných detailů a chtěl jsem tímto dotazníkem postihnout (podle mě) zajímavé části, rozhodl jsem se udělat dotazník úměrný trpělivosti dětí v rozsahu dvou stran.

Otázky v dotazníku jsem se rozhodl koncipovat jednoduše a vyvarovat se používání složitých termínů, které by respondenti nemuseli chápat. Například místo otázky „Od kdy může člověk vstupovat do pracovně právních vztahů?“ jsem použil otázku „Od kdy může člověk být zaměstnaný?“. Stejně tak odpovědi jsou zjednodušené tak, aby byly srozumitelné po prvním přečtení a nebyly zbytečně právnicky krkolomné.

Teorie použitého práva:

V této podkapitole bych rád osvětlil otázky v dotazníku a návrhy odpovědí. Každou otázku zde rozeberu a napíšu k ní její správnou odpověď s odůvodněním.

Otázka č. 1

Od kdy může člověk být zaměstnaný?

- a) 15 let*
- b) 18 let*
- c) po ukončení základního vzdělání*

Správná odpověď na tuto otázku je „c) po ukončení základní školy“. Je pravda, že podle §6 Zákoníku práce nabývá člověk právo vstupovat do pracovního vztahu po dosažení patnáctého roku, ale také je zde napsáno, že do práce nesmí nastoupit před ukončením povinné školní docházky.

Otázka č. 2

Musím doma pomáhat s uklízením a podobně?

- a) ano
- b) ne

Ano musím. Podle § 31 odst. 4 Zákona o rodině je dítě, které žije ve společné domácnosti se svými rodiči povinno jim podle svých schopností pomáhat.

Otázka č. 3

Když se moji rodiče rozvedou, kdo vybírá u koho budu bydlet?

- a) já
- b) rodiče
- c) soud

Kdo se bude o dítě starat stanovuje soud. Ten může dítě svěřit do péče matce, otci, nebo do střídavé péče.

Otázka č. 4

Co si myslíš, že se stane 13 letému chlapci když rozbije sousedovi auto?

- a) nic, zaplatí to za něj rodiče
- b) po dlouhém soudním řízení bude už dost starý na to, aby to za sebe zaplatil sám
- c) půjde vykonávat veřejně prospěšné práce

Pakliže vyrovnání probíhá soudní cestou a ne dohodou mezi sousedy, kteří se dobře znají, pak většinou dochází k situaci b).

Otázka č. 5

Když ukončím základní školu a nechci jít studovat dál musím (podle zákona) začít chodit do práce?

- a) ano
- b) ne

Ano. Když dítě ukončí povinnou školní docházku, tak je mu většinou zhruba patnáct let. V tuto dobu jeho rodiče stále nesou odpovědnost za jeho výchovu. Z tohoto důvodu mají rodiče povinnost donutit své dítě začít pracovat, protože jinak se to považuje za ohrožení mravní výchovy mládeže, což je považováno za trestný čin.

Otázka č. 6

Je ti 14 let, chodíš do osmé třídy, a sháníš brigádu, protože ti rodiče nechtějí dávat peníze na kino a peníze z kapesného už ti nestačí. Můžeš:

- a) jít pracovat do MC Donaldu
- b) roznášet letáky
- c) nemůžu dělat nic, protože mi ještě nebylo 15

Odpověď na tuto otázku je b) roznášet letáky. To, že člověk nesmí do ukončení základní školy být zaměstnaný neznamena, že to platí pro všechny okruhy možných výdělků. Jsou definovány okruhy činností, které děti mladší patnácti let mohou se souhlasem jejich zákonných zástupců dělat a roznášení letáků je jedna z nich.

Otázka č. 7

Je ti 15 let a jsi v prváku na střední škole. Chodíš na brigádu, protože si chceš našetřit na nový Iphone. Kvůli své brigádě však nestíháš pořádně studovat a jsi na cestě k propadnutí. Tvé mámě se to nelíbí a rozhodne se, že ti zakáže pracovat. Může za tebe dát výpověď bez tvého souhlasu?

- a) ano
- b) ne

Ano může. Rodič má právo dát výpověď za své dítě, pakliže dítěti ještě nebylo šestnáct let.

Otázka č. 8

Kdo za tebe odpovídá na škole v přírodě?

- a) Rodiče
- b) Učitel/učitelka
- c) ty sám

Správná odpověď je b). Za nezletilé osoby na školní akci odpovídá učitel, který je jejich dozor.

Otázka č. 9

V kolika letech člověk v ČR přestává být dítětem?

- a) 15
- b) 18
- c) 21

Člověk je dítětem do dosažení zletilosti, kterou člověk podle §8 odstavce 2 občanského zákoníku nabývá dovršením osmnáctého roku.

Otázka č. 10

Kdy začne člověk mít práva?

- a) v 18 letech
- b) v 15 letech
- c) po narození

První práva nabývá člověk hned po narození. To vychází z §7 odstavce 1 občanského zákoníku kde stojí: „Způsobilost fyzické osoby mít práva a povinnosti vzniká narozením.“

Otázka č. 11

16ti letý kluk se opije se svými staršími kamarády a pak sám cestou domů zničí autobusovou zastávku. U toho ho chytí policisté. Kdo bude muset zaplatit způsobenou škodu?

- a) kluk, který zastávku zničil
- b) kluk, který zastávku zničil společně s kamarády, se kterými se opil
- c) rodiče kluka, který zničil zastávku

Škodu by měl zaplatit kluk společně s kamarády. Kdyby nebyl opilý, a zničil zastávku, tak by ji musel zaplatit sám, ale protože byl opilý a nezletilý, tak za jeho činy částečně odpovídá osoba (v tomto případě osoby), které jsou odpovědné za to, že byl opilý, což jsou v tomto případě starší kamarádi, se kterými se opil.

Otázka č. 12

Člověk, který se pokusí ukrást auto bude potrestán:

- a) stejně jako kdyby ho ukradl*
- b) mírněji než kdyby ho ukradl, protože ho neukradl*
- c) nebude vůbec potrestán, protože ho neukradl*

Z §21 odstavce 2 vyplývá, že člověk který se pokusí spáchat trestný čin bude potrestán stejně, jako kdyby daný trestný čin spáchal.

Otázka č. 13

Může být trestně odpovědný člověk mladší 15ti, který se vloupal do cizího domu?

- a) ano*
- b) ne*

Ano, může. Ne však stejně jako dospělý člověk, nebo mladistvý starší patnácti let. Dospělý člověk by v tomto přestupku byl potrestán odnětím svobody až na dva roky. Dítě mladší patnácti let bude potrestáno formou výchovných opatření.

Otázka č. 14

Dospělý muž se zúčastní rvačky a během toho zlomí jinému účastníkovi nos. Může být potrestán? Jak?

- a) Ano. Odnětím svobody až na jeden rok.*
- b) Ano. Odnětím svobody až na osm let.*
- c) Nemůže být potrestán.*

Může být potrestán odnětím svobody až na jeden rok. Stanovuje to §158 odstavec 1 trestního zákoníku, ve kterém se píše „Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“

Otázka č. 15

Můžou ti rodiče dát na zadek vařečkou?

- a) ano*
- b) ne*

Ano, rodiče mohou své děti trestat fyzicky. Ne však tak, aby tím nějak ohrozili jejich zdraví, nebo aby to dosáhlo úrovně týrání. To vyplývá z §31 odstavce 3 Zákona o rodině.

Otázka č.16

Když se na tebe maminka naštve a rozhodne se, že ti za trest vezme dveře od pokoje, má na to právo?

- a) ano
- b) ne
- c) podle toho, co jsem provedl

Každý člověk nehledě na stáří má právo na soukromí. Toto právo vyplývá i z listiny základních práv a svobod. V článku 7 tohoto dokumentu se píše, že „Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena.“

Otázka č. 17

Nechtěl ses učit, měl jsi špatné známky a tvůj táta se naštval a vyhodil tvůj notebook, který jsi dostal k Vánocům z okna, a zničil ho. Musí ti koupit nový?

- a) ano
- b) ne

Ano, musí. Vyplývá to přímo z občanského zákoníku, ve kterém je právo na náhradu škody způsobené na majetku. Vzhledem k tomu, že notebook patřil dítěti, tak by se mu mělo dostat náhrady.

Otázka č. 18

Dokdy tě rodiče musí živit?

- a) do ukončení studia
- b) do 18ti let
- c) dokud nejsi schopen žít se sám

Rodiče jsou povinni dítě živit, dokud není schopno žít se samo. Vyplývá to z §85 odstavce 1 zákona o rodině, kde se píše : „Vyživovací povinnost rodičů k dětem trvá do té doby, dokud děti nejsou samy schopny se žít.“

Výsledky:

Získal jsem celkem 110 dotazníků z obou zkoumaných škol. Z toho 48 dotazníků vyplnili studenti devátých tříd a 62 studenti pátých tříd.

Celková procentuální úspěšnost

Procentuální úspěšnost		
Otázky:	1	14,55%
	2	69,09%
	3	62,73%
	4	9,09%
	5	29,09%
	6	20,91%
	7	50,91%
	8	86,36%
	9	80,91%
	10	34,55%
	11	17,27%
	12	43,64%
	13	44,55%
	14	44,55%
	15	80,00%
	16	10,91%
	17	9,09%
	18	43,64%
	Ø	41,77%

V této tabulce můžete zjistit procentuální úspěšnost všech dětí z obou dvou ročníků v jednotlivých otázkách i v celém dotazníku.³

Výsledky devátých tříd

Na první otázku „*Od kdy může člověk pracovat?*“ odpovědělo správně pouze pět respondentů (10,41%). Nejvíce (25) jich odpovědělo *a) 15 let*. Osmnáct studentů si myslí, že člověk může pracovat až po dovršení plnoletosti.

Na druhou otázku „*Musím doma pomáhat s uklízením a podobně?*“ odpovědělo správně třicet dva studentů (66,67%). Zbýlých šestnáct si myslí, že doma pomáhat nemusí.

Na třetí otázku „*Když se moji rodiče rozvedou, kdo vybírá u koho budu bydlet?*“ odpovědělo správně dvacet devět studentů (60,41%). Devatenáct studentů se domnívá, že dítě samotné má rozhodující slovo při výběru místa, kde bude bydlet po rozvodu jeho rodičů.

Na čtvrtou otázku „*Co si myslíš, že se stane 13 letému chlapci, když rozbije sousedovi auto?*“ odpověděli správně pouze dva studenti (4,17%). Pět si jich myslí, že bude poslán vykonávat veřejně prospěšné práce, třicet osm tvrdí, že to za něj zaplatí rodiče a tři studenti na tuto otázku neodpověděli.

Na pátou otázku „*Když ukončím základní školu a nechci jít studovat dál, musím*

³ Celková úspěšnost v dotazníku je průměrná hodnota, která se dá spočítat buďto jako průměr procentuálních úspěšností v jednotlivých otázkách, nebo jako poměr počet všech správných odpovědí (X) vůči počtu respondentů (Y) krát počet otázek (Z) krát sto: $X/(Y*Z)*100$

(podle zákona) začít chodit do práce?“ odpovědělo třináct studentů (27,08%) správně, třicet čtyři si myslí, že nemusí a jeden student na otázku neodpověděl.

Na šestou otázku „*Je ti 14 let, chodíš do osmé třídy a sháníš brigádu, protože ti rodiče nechtějí dávat peníze na kino a peníze z kapesného už ti nestačí. Můžeš:*“ odpovědělo devět studentů (18,75%), že můžou jít roznášet letáky a třicet devět (81,75%) odpovědělo, že nemůžou dělat nic, protože jim ještě není 15. Žádný ze studentů si nemyslel, že může jít pracovat pro MC Donald.

Na sedmou otázku „*Je ti 15 let a jsi v prváku na střední škole. Chodíš na brigádu, protože si chceš našetřit na nový Iphone. Kvůli své brigádě však nestíháš pořádně studovat a jsi na cestě k propadnutí. Tvé mámě se to nelíbí a rozhodne se, že ti zakáže pracovat. Může za tebe dát výpověď bez tvého souhlasu?*“ odpovědělo dvacet devět studentů správně (60,41%) a devatenáct si myslí, že rodiče nemají právo dát výpověď za své dítě, i když mu ještě nebylo šestnáct let.

Na osmou otázku „*Kdo za tebe odpovídá na škole v přírodě?*“ odpovědělo čtyřicet šest studentů (95,83%) správně, že za ně odpovídá učitel.

Na devátou otázku „*V kolika letech přestává být člověk v ČR dítětem?*“ odpovědělo čtyřicet studentů (83,33%) správně a zbylých osm (16,67%) odpovědělo, že člověk v ČR přestává být dítětem v patnácti letech.

Desátou otázku „*Kdy začne člověk mít práva?*“ zodpovědělo správně dvacet osm studentů (58,33%). Jedenáct studentů si myslí, že první práva člověk nabývá dosažením patnáctého roku a osm studentů si myslí, že práva začnou nabývat až po dosažení plnoletosti.

Jedenáctou otázku „*16 letý kluk se opije se svými staršími kamarády a pak sám cestou domů zničí autobusovou zastávku. U toho ho chytí policisté. Kdo bude muset zaplatit způsobenou škodu?*“ zodpovědělo správně jedenáct studentů (22,91%). Osm studentů si myslí, že škodu zaplatí sám kluk, dvacet osm dotázaných si myslí, že to zaplatí rodiče kluka, co zastávku zničil, a jeden student na otázku neodpověděl.

Dvanáctou otázku „*Člověk, který se pokusí ukrást auto bude potrestán:*“ zodpovědělo správně dvacet studentů (41,67%). Dvacet šest studentů si myslí, že nebude potrestán vůbec a zbylí dva si myslí, že bude potrestán mírněji, než kdyby se mu povedlo auto ukrást.

Na třináctou otázku „*Může být trestně odpovědný člověk mladší 15ti, který se vloupal do cizího domu?*“ odpovědělo správně dvacet studentů (41,67%). Zbylých

dvacet osm studentů si myslí, že nemůže být trestně odpovědný.

Čtrnáctá otázka *„Dospělý muž se zúčastní rvačky a během toho zlomí jinému účastníkovi nos. Může být potrestán? Jak?“* byla zodpovězena všemi čtyřiceti osmi studenty. Z toho dvacet studentů (41,67%) odpovědělo správně, dvacet šest si myslí, že za účast ve rvačce nemůže být potrestán a zbylí dva studenti odpověděli, že může být potrestán odnětím svobody až na osm let.

Na patnáctou otázku *„Můžou ti rodiče dát na zadek vařečkou?“* odpovědělo čtyřicet dva (87,5%) studentů správně, pět si myslí, že na to rodiče nemají právo a jeden tuto otázku nezodpověděl.

Šestnáctou otázku *„Když se na tebe maminka naštve a rozhodne se, že ti vezme dveře od pokoje, má na to právo?“* zodpovědělo správně devět studentů (18,75%), třicet studentů si myslí, že na to právo má a zbylých devět tvrdí, že záleží na situaci.

Na sedmnáctou otázku *„Nechtěl ses učit, měl jsi špatné známky a tvůj táta se naštval a vyhodil tvůj notebook, který jsi dostal k Vánocům z okna, a zničil ho. Musí ti koupit nový?“* odpověděl jeden student (2,08%) správně, čtyřicet šest studentů si myslí, že nemusí a jeden student otázku nezodpověděl.

Na osmnáctou otázku *„Dokdy tě rodiče musí živit?“* odpovědělo šestnáct studentů (33,33%) správně, většina – dvacet sedm studentů – odpověděla b) do 18ti let, tři studenti si myslí, že do ukončení studia a dva studenti otázku nezodpověděli.

Výsledky pátých tříd

Na první otázku *„Od kdy může člověk pracovat?“* odpovědělo správně jedenáct studentů (17,74%). Dvacet devět studentů (46,77%) odpovědělo b) 18 let a dvacet dva odpovědělo, že člověk smí pracovat od patnácti.

Druhou otázku *„Musím doma pomáhat s uklízením a podobně?“* zodpovědělo správně čtyřicet čtyři studentů (71,00%) a zbylých osmnáct si myslí, že doma pomáhat nemusí.

Na třetí otázku *„Když se moji rodiče rozvedou, kdo vybírá u koho budu bydlet?“* odpovědělo správně čtyřicet studentů (64,52%), patnáct studentů odpovědělo b) rodiče a sedm studentů odpovědělo a) já.

Čtvrtou otázku *„Co si myslíš, že se stane 13 ti letému chlapci, když rozbije*

sousedovi auto?“ zodpovědělo pouze osm studentů (12,9%) správně. Třicet jedna studentů si myslí, že za něj škodu zaplatí rodiče, a dvacet dva studentů odpovědělo, že půjde vykonávat veřejně prospěšné práce.

Na pátou otázku „*Když ukončím základní školu a nechci jít studovat dál, musím (podle zákona) začít chodit do práce?*“ odpovědělo správně jen devatenáct studentů (30,65%). Čtyřicet dva studentů si myslí, že v dané situaci do práce nemusí začít chodit a jeden student tuto otázku nezodpověděl.

Na šestou otázku „*Je ti 14 let, chodíš do osmé třídy a sháníš brigádu, protože ti rodiče nechtějí dávat peníze na kino a peníze z kapesného už ti nestačí. Můžeš:*“ odpovědělo čtyřicet tři studentů (69,35%), že nemůžou dělat nic, protože jim ještě nebylo patnáct, čtrnáct studentů (22,58%) odpovědělo, že můžou začít roznášet letáky, čtyři si myslí, že můžou jít pracovat do MC Donaldu a jeden student na tuto otázku neodpověděl.

Sedmou otázkou „*Je ti 15 let a jsi v prváku na střední škole. Chodíš na brigádu, protože si chceš našetřit na nový Iphone. Kvůli své brigádě však nestíháš pořádně studovat a jsi na cestě k propadnutí. Tvé mámě se to nelíbí a rozhodne se, že ti zakáže pracovat. Může za tebe dát výpověď bez tvého souhlasu?*“ zodpovědělo správně dvacet sedm studentů (43,55%), třicet čtyři studentů odpovědělo *b) ne* a jeden student otázku nezodpověděl.

Na osmou otázku „*Kdo za tebe odpovídá na škole v přírodě?*“ odpovědělo čtyřicet devět studentů (79,00%) správně, šest studentů si myslí, že za ně na škole v přírodě odpovídají rodiče a sedm si myslí, že za sebe odpovídají sami.

Na devátou otázku „*V kolika letech přestává být člověk v ČR dítětem?*“ odpovědělo správně opět čtyřicet devět studentů (79,00%). Dvanáct studentů odpovědělo, že v patnácti a jeden student si myslí, že až ve dvaceti jedna letech.

Desátou otázkou „*Kdy začne člověk mít práva?*“ zodpovědělo správně pouze deset studentů (16,13%). Třicet sedm studentů si myslí, že až v osmnácti letech a patnáct odpovědělo *b) v 15 letech*.

Na jedenáctou otázku „*16 letý kluk se opije se svými staršími kamarády a pak sám cestou domů zničí autobusovou zastávku. U toho ho chytí policisté. Kdo bude muset zaplatit způsobenou škodu?*“ odpovědělo sedmnáct studentů (27,42%) správně, třicet dva si myslí, že škodu budou muset zaplatit jeho rodiče a třináct studentů odpovědělo, že pouze kluk, který zastávku zničil.

Dvanáctou otázkou „*Člověk, který se pokusí ukrást auto bude potrestán:*“

zodpovědělo správně třicet studentů (48,39%). Dvacet sedm studentů si myslí, že bude potrestán mírněji, než kdyby ho ukradl, čtyři studenti si myslí, že nebude potrestán vůbec a jeden student otázku nezodpověděl.

Třináctou otázku „*Může být trestně odpovědný člověk mladší 15ti, který se vloupal do cizího domu?*“ zodpovědělo správně dvacet devět studentů (46,77%). Většina zbývajících – třicet dva studentů - si myslí, že nemůže být trestně odpovědný a jeden student na tuto otázku neodpověděl.

Čtrnáctou otázku „*Dospělý muž se zúčastní rvačky a během toho zlomí jinému účastníkovi nos. Může být potrestán? Jak?*“ zodpovědělo správně dvacet devět studentů (46,77%). Dvacet sedm studentů si myslí, že za účast ve rvačce člověk nemůže být potrestán, pět studentů odpovědělo, že může být potrestán odnětím svobody až na osm let a jeden student na tuto otázku neodpověděl.

Patnáctou otázku „*Můžou ti rodiče dát na zadek vařečkou?*“ zodpovědělo správně čtyřicet šest studentů (74,19%). Zbýlých šestnáct studentů si myslí, že jim rodiče na zadek vařečkou dát nesmí.

Na šestnáctou otázku „*Když se na tebe maminka naštve a rozhodne se, že ti vezme dveře od pokoje, má na to právo?*“ odpověděli správně jen tři studenti (4,84%). Většina studentů tvrdí, že záleží na tom, co provedl, i a dvacet tři studentů odpovědělo, že na to právo má.

Na sedmnáctou otázku „*Nechtěl ses učit ,měl jsi špatné známky a tvůj táta se naštval a vyhodil tvůj notebook, který jsi dostal k Vánocům z okna, a zničil ho. Musí ti koupit nový?*“ odpovědělo správně devět studentů (14,52%). Zbýlých padesát tři studentů si myslí, že nemusí.

Osmnáctou otázku „*Dokdy tě rodiče musí živit?*“ zodpovědělo správně třicet dva studentů (51,61%). Dvacet devět studentů odpovědělo *b) do osmnácti let* a jeden student si myslí, že do ukončení studia.

Porovnání pátých a devátých tříd

Porovnání úspěšnosti v jednotlivých otázkách

Třídy:	Pátá	Devátá
Otázky:		
1	17,74%	10,42%
2	71,00%	66,67%
3	64,52%	60,42%
4	12,90%	4,17%
5	30,65%	27,08%
6	22,58%	18,75%
7	43,55%	60,42%
8	79,00%	95,83%
9	79,00%	83,33%
10	16,13%	58,33%
11	27,42%	4,17%
12	48,39%	37,50%
13	46,77%	41,67%
14	46,77	41,67%
15	74,19%	87,50%
16	4,84%	18,75%
17	14,52%	2,08%
18	51,61%	33,33%

Zde si můžete prohlédnout tabulku procentuální úspěšnosti studentů pátých a devátých tříd v jednotlivých otázkách.

Porovnání úspěšnosti v celém dotazníku

Celková úspěšnost všech studentů pátých tříd v celém dotazníku je 41,75% a celková úspěšnost všech studentů devátých tříd v celém dotazníku je 41,78%.

Závěry:

Při vyhodnocování dotazníků mě velmi zaujal fakt, že jenom 34,55% studentů ví, že člověk má práva od narození. Zbylé děti si myslí, že člověk začne mít práva v patnácti, nebo dokonce v osmnácti letech. Tudíž si většina z nich nejspíš myslí, že žádná práva nemá.

Většina studentů neví, že existuje právo na soukromí, které je deklarováno listinou základních práv a svobod. Na šestnáctou otázku, ve které se ptám, jestli rodič může vzít dítěti dveře od jeho pokoje, odpovědělo správně pouze 10,91% studentů.

Dokdy musí ze zákona rodiče živit své děti ví více studentů pátých tříd než devátých. V pátých třídách tuto otázku správně zodpověděla víc jak polovina studentů a v devátých třídách pouze třetina. Celkově tuto otázku správně zodpovědělo 43,64% studentů.

Přes 44,55% si nemyslí, že člověk může být potrestaný za to, že se zapojí do rvačky a někomu zlomí nos.

Více než dvě třetiny všech studentů si správně myslí, že doma musí pomáhat s uklízením a podobnými věcmi, a tak přispívat na chod domácnosti podle svých možností.

49,09% studentů neví, že rodič má právo podat výpověď za své dítě, které ještě nedovršilo šestnáct let.

Z průzkumu, který jsem provedl, vyplývá, že se průměrné znalosti dětí pátých a devátých tříd základních škol ohledně právního systému České republiky takřka neliší. Avšak ve většině otázek byli studenti pátých tříd o něco úspěšnější⁴ než studenti devátých tříd, ale na druhou stranu výrazná část studentů devátých tříd odpovídala v ostatních otázkách podstatně lépe než studenti pátých tříd⁵.

4 Procentuální úspěšnost dětí pátých tříd byla většinou vyšší o několik procent. Řádově o jednotky.

5 Rozdíl mezi procentuální úspěšností dětí pátých a devátých tříd v těchto otázkách se pohyboval v řádech desítek procent.

Zdroje:

Seznam literatury:

KNAPPOVÁ, Marta a Jiří ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné 2.* 3. aktualizované a doplněné vydání. Česká Republika: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-36-7.

Občanský zákoník: A související předpisy. Ostrava: Jiří Motloch-Sagit, 2006. ISBN 80-7208-575-1.

HRUŠKOVÁ, Milana a Zdeňka KRÁLÍČKOVÁ. *České rodinné právo.* 3., přepracované a doplněné vydání. Brno: Doplněk, 2006. ISBN 80-7239-192-5.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákon a trestní řád: Poznámkové vydání s judikaturou.* 23. aktualizované vydání podle stavu k 1. 11. 2005. Praha: LINDE PRAHA, 2005. ISBN 80-7201-560-5.

Občanský soudní řád. podle stavu k 26. 1. 2009. Ostrava: Sagit, 2009. ISBN 978-80-7208-730-3.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: Obecná část, Zvláštní část.* Praha: Linde Praha, 2005. ISBN 80-7201-533-8.

KNAPPOVÁ, Marta a Jiří ŠVESTKA. *Občanské právo hmotné 1.* Třetí aktualizované a doplněné vydání. Česká republika: ASPI, 2002. ISBN 80-86395-28-6.

ELIÁŠ, Prof. Dr. JUDr. Karel a Mgr. Marek SVATOŠ. *Nový občanský zákoník 2014.* Ostrava: Sagit, 2012. ISBN 978-80-7208-920-8.

HENDL, Jan. *Přehled statistických metod zpracování dat: Analýza a metaanalýza dat.* Praha: Portál, 2004.